

Mètodes Qualitatius i Treball de Camp

Codi: 104248

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503710 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial	OB	2	2

Professor/a de contacte

Nom: Antonio Miguel Solana Solana

Correu electrònic: antoniomiguel.solana@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Prerequisits

No hi ha prerequisits establerts per aquesta assignatura

Objectius

Els objectius de l'assignatura són dos:

- El coneixement del procés d'organització i desenvolupament del treball de camp en ciències socials i, en concret, la seva aplicació en els processos de planificació i planejament territorial i urbà.
- El coneixement i ús adequat dels principals mètodes qualitatius d'investigació social: tècniques de conversació/narració, tècniques d'observació, tècniques mixtes de conversació i observació, tècniques visuals, tècniques de representació cartogràfica i tècniques documentals.

Competències

- Aplicar els mètodes i tècniques d'anàlisi quantitativa, qualitativa i de treball de camp a la interpretació dels processos territorials i ambientals.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els mètodes i les tècniques qualitatives de recerca social.
2. Conèixer les principals fonts d'informació i documentació científica relacionades amb els processos territorials i ambientals.
3. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
4. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Continguts

1. El procés d'investigació en ciències socials
 - a) Plantejament i fases de la investigació
 - b) Antecedents
 - c) Objectius/Hipòtesis
 - d) Disseny metodològic de la investigació
 - e) Treball de camp
2. Consideracions epistemològiques bàsiques sobre les ciències socials
 - a) Positivisme/postpositivisme
 - b) Hermenèutica
 - c) Posicionalitat/reflexivitat
 - d) Fiabilitat i validesa de la investigació
3. Aspectes ètics en la investigació en ciències socials
4. Metodologia quantitativa-qualitativa. Triangulació metodològica i combinació de mètodes
5. Metodologia qualitativa
 - a) Tècniques de conversació/narració
 - Entrevista individual
 - Històries de vida
 - Entrevista en grup
 - Entrevista a informants clau
 - b) Tècniques d'observació
 - Observació
 - Observació participant

- c) Tècniques de conversació i observació (Deriva o passeig/*Walking interviews*)
 - d) Tècniques visuals
 - Fotoveu
 - Fotoestimulació, fotodocumentació i fotografia reflexiva
 - e) Tècniques de representació cartogràfica
 - Mapes mentals
 - Cartografies participatives i mapeig col.lectiu
 - *Relief maps*
 - f) Tècniques documentals
6. Aspectes pràctics del desenvolupament del treball de camp
 7. CAQDAS (Computer Assisted Qualitative Data Analysis Software)
 8. Anàlisi de la informació, preparació de documents i difusió dels resultats. Ús científic i social dels resultats.

Metodologia

Les classes sobre conceptes, teòries i mètodes es complementaran amb el disseny d'un treball de camp qualitatiu aplicat a un cas de planificació territorial/urbana -es coordinarà amb la matèria *Laboratori Territorial i Ambiental*, de segon curs-. Aquest projecte permetrà els estudiants reflexionar sobre els problemes i les dificultats que planteja la investigació i el treball de camp professionalment. L'aprenentatge dels mètodes qualitatius i la posada en pràctica d'aquests mètodes dintre d'un projecte de treball de camp comportarà la realització d'un seguit de sortides de treball de camp als territoris prèviament seleccionats per al desenvolupament del *Laboratori Territorial i Ambiental*.

Serà obligatòria la lectura d'una sèrie de textos bàsics sobre reflexió epistemològica, disseny de recerca i mètodes.

El procés d'aprenentatge i adquisició de competències serà supervisat pel professor a través de tutories individuals i/o de grup. El professorat de l'assignatura estarà a disposició dels alumnes per a resoldre els dubtes i seguir l'evolució de l'esmentat procés d'aprenentatge i adquisició de competències de l'alumnat.

Tota la informació gràfica utilitzada pel professor en les classes teòriques i els seminaris així com els diferents materials elaborats pels estudiants estaran disponibles al Campus Virtual. A més el campus virtual serà l'espai que vehicularà la informació relacionada amb l'organització de l'assignatura.

Les activitats que no es puguin fer presencialment s'adaptaran a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els exercicis, projectes i classes teòriques es realitzaran a través d'eines virtuals, com tutorials, vídeos, sessions de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

A començament de l'assignatura el professorat explicarà el protocol de mesures i bones pràctiques de les sortides de camp.

Nota: Es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes (teoria, conceptes i mètodes)	45	1,8	1, 4
Tipus: Supervisades			
Tutories i tallers	15	0,6	1, 2, 3, 4
Tipus: Autònomes			
Estudi personal, realització de ressenyes i disseny i aplicació d'un projecte de treball de camp qualitatiu	52	2,08	1, 2, 3, 4

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es basarà en l'avaluació continuada del procés d'adquisició de coneixements i competències per part de l'alumne i constarà de:

- 2 exàmens (40% nota)
- Projecte de treball de camp amb mètodes qualitatiu. S'avaluarà la part corresponent a metodologia i treball de camp desenvolupada dins de la diagnosi -cas de planejament territorial/urbà- que es coordina amb el Laboratori Territorial i Ambiental (30%)
- Exercicis complementaris i participació a classe/fòrums (30%)

Per aprovar el curs, s'han d'aprovar (mínim de 5) cadascuna de les diferents parts que formen part del procés d'avaluació (examen, projecte de treball de camp i exercici complementari). L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat l'examen o més de 2/3 de les activitats d'avaluació.

La realització d'aquesta assignatura comporta seguir el calendari de lliurament marcat pel professorat. És obligatori el compliment estricte de les dates de lliurament fixades en el calendari de pràctiques i treballs. Es penalitzarà el lliurament fora de termini amb una reducció del 20% de la nota cada dia.

Hi ha convocatòria de recuperació final per aquells alumnes que han seguit el curs i s'han presentat a l'examen final. Per participar a la recuperació l'estudiant ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de l'avaluació total.

Totes les activitats recuperades (inclòs l'examen) tindran una nota màxima de 5.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat (còpia, plagi, ús no autoritzat de la IA, etc.) que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació en un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0. Aquestes activitats no seran recuperables.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor/a informará l'alumnat (moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

En cas que les activitats d'avaluació no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB i internet. Els deures, activitats, participació a classe i l'examen es realitzaran a través de tutories, fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Aquesta assignatura/mòdul no preveu el sistema d'avaluació única.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	40%	3	0,12	1, 2, 3, 4
Exercicis complementaris, tallers i treball de camp	25%	15	0,6	1, 3, 4
Projecte d'investigació sobre un cas de planificació territorial/urbana	35%	20	0,8	1, 2, 3, 4

Bibliografia

Ayllón Pino, Bruno (2010), "Consejos prácticos para realizar una buena investigación" a Enara Echart Muñoz, Rhina Cabezas Valencia, José Ángel Sotillo Lorenzo (coords.), *Metodología de investigación en cooperación para el desarrollo*. Madrid: Catarata, pp. 57-74.

Babbie, Earl (2010, 12è edició), *The practise of social research*, Wadsworth.

Bryman, Alan (2004), *Social research methods* (2nd ed.). New York: Oxford University Press.

Corbetta, Pier Luigi (2007), *Metodología y técnicas de investigación social*. Madrid: McGraw-Hill.

Cloke, Paul et al (2004), *Practising human geography*. Londres: Sage

Echart Muñoz, Enara, Cabezas Valencia Rhina, Fernández García, Mercedes (2010) "La estructura del proceso de investigación" a Enara Echart Muñoz, Rhina Cabezas Valencia, José Ángel Sotillo Lorenzo (coords.). *Metodología de investigación en cooperación para el desarrollo*. Madrid: Catarata, pp. 75-122.

Estruch, Joan (1992), "El conflicte quantitatiu/qualitatiu: un fals problema" a *Técnicas cualitativas en Ciències Socials. Cicle de conferències*, Barcelona: Societat Catalana de Sociologia, pp. 7-16.

Farthing, Stuart (2016), *Research design in urban planning*. Londres: Sage.

Guasch, Oscar (1997), *Observación participante*, Madrid: CIS.

Harper, Douglas (2002), "Talking about pictures: a case for photo elicitation", *Visual Studies* 17(1): pp. 13-26.

Hay, Ian (2016), *Qualitative Research Methods in Human Geography*, Oxford: Oxford University Press.

Pujadas Muñoz, Juan (1992), *El método biográfico: el uso de las historias de vida en ciencias sociales*, Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

Quivy, Raymond & Campenhoudt, Louis (2001). *Manual de recerca en ciències socials* (2a ed.). Barcelona: Herder.

Phillips, Richard & Johns, Jennifer (2012), *Fieldwork for Human Geography*, Thousand Oaks: Sage.

Rodó, Maria de (2021), *Interseccionalitat. Desigualtats, llocs i emocions*, Madrid: Tigre de Paper.

Valles, Miguel (1999), *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*, Madrid: Síntesis.

Valles, Miguel (2002), *Entrevistas cualitativas*, Madrid: CIS.

- Com citar i elaborar la bibliografia: <https://www.uab.cat/web/estudia-i-investiga/com-citar-i-elaborar-la-bibliografia-1345708785665.html>.

Programari

Software d'anàlisi qualitativa (CAQDAS): Atlas.Ti (disponible a les aules d'informàtica de la Facultat de Lletres)